

LAUSUNTO YLIOPISTOLAIN UUDISTAMISESTA (HE 10/2004 vp)

Sivistysvaliokunnalle

Pyydettyinä lausuntona Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry lausuu lakiesityksestä yliopistolain muuttamiseksi kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

SOOL katsoo, että yliopistolakiin esitetyt muutokset ovat pääpiirteissään tervetulleita ja ne edistävät yliopistojen kehittämistä. Päätöksenteossa tulee kuitenkin kiinnittää erityisesti huomiota seuraaviin asioihin:

4 § Tehtävät

Lakiesityksen mukaan yliopistojen tulee toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

SOOL pitää tervetulleena yliopistoille asetettavaa velvoitetta toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa. Uudistus ei kuitenkaan tuone merkittäviä muutoksia yliopistojen nykyisiin käytäntöihin, vaan lähinnä päivittää lainsäädännön vastaamaan vallitsevaa tilannetta. Yhteiskunnallisen toiminnan tulee olla kaikissa yliopistoissa laaja-alaista. Jatkossakin yliopistojen ensisijaisina tehtävinä tulee säilyttää tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Opetuksen ja tutkimuksen tulee olla selkeästi yhteydessä toisiinsa siten, että molemmat osa-alueet toimivat toisiaan tukien. Yliopistojen ns. kolmannen tehtävän tulee olla yhteydessä yliopistoissa tapahtuvaan opetukseen ja tutkimukseen.

7 § Tutkinnot ja muu koulutus

SOOLin mielestä on tärkeää, että alempi ja ylempi korkeakoulututkinto muodostavat selkeän yhtenäisen kokonaisuuden. Ylemmän korkeakoulututkinnon pohjana tulisi olla ensisijaisesti alempi korkeakoulututkinto. Esityksen mukaan ylemmän korkeakoulututkinnon pohjana voivat olla myös lukio-opinnot tai niitä tasoltaan vastaava koulutus. SOOL toivoo, että mainittua kohtaa selkiytetään

siten, etteivät lain hengen vastaiset tulkinnat ole mahdollisia. Tätä kohtaa olisi syytä tarkentaa esimerkiksi lain perusteluosassa.

SOOL kannatta ajatusta, jonka mukaan ylempään tutkintoon liittyvien opintojen suorittamisen tulee olla mahdollista ilman alemman tutkinnon suorittamista silloin, kun yliopisto arvioi alempaa korkeakoulututkinnon tasoa vastaavan koulutuksen olevan suoritettu. Erityisesti opettajankoulutuksessa asia tulee korostetusti esille, sillä alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opinnot eivät ole erillisiä kokonaisuuksia, vaan yhtenäinen jatkumo. Koska varsinkaan opettajankoulutuksessa alemman tutkinnon tavoitteena ei ole tuottaa työelämäkelpoisuutta, ei siirtyminen ylemmän tutkinnon opintoihin ennen alemman tutkinnon suorittamista ole ongelmallista. Yliopistojen arvioidessa alemman korkeakoulututkinnon tasoa vastaavaa koulutusta, tulee arviointikäytäntöjen olla yhdenmukaisia ja selkeitä. Opettajankoulutuksen perustutkintona tulee jatkossakin säilyä ylempi korkeakoulututkinto.

Ehdotuksen mukaan yliopistojen koulutusohjelmista ym. säädetään yliopiston esityksestä opetusministeriön asetuksella. SOOL kannattaa esitystä. Koulutussuunnittelussa tulee tällöin kuitenkin huomioida ko. yliopiston lisäksi riittävän laajasti myös muiden tahojen näkemykset tiettyyn koulutusohjelmaan liittyen.

9 § Opetus- ja tutkintokielet

SOOLin näkemyksen mukaan vieraskielisten tutkintojen suorittaminen on tarkoituksenmukaista lähinnä niillä aloilla, jotka vaativat kansainvälistä erityisosaamista tai ulkomaista työvoimaa. Vieraskieliset tutkinnot eivät saa olla itsetarkoitus, vaan niiden tulee palvella yhteiskunnan tarpeita. Mikäli tutkintokieli on joku muu kuin suomi tai ruotsi, on kiinnitettävä erityistä huomiota opetuksen laatuun.

12 § Hallitus

SOOL pitää tärkeänä, että yliopiston hallituksessa on myös yliopiston ulkopuolinen edustus. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että opiskelijoilla ja yliopiston henkilöstöllä on hallituksessa edelleen riittävän laaja edustus.

13 § Rehtori ja vararehtori

SOOL vastustaa esitystä rehtorin valinnan siirtämisestä yliopiston hallitukselle. Nykyinen menettely, jossa valinnan tekee vaalikollegio, takaa valinnan demokraattisuuden ja yliopistoyhteisön eri tahojen näkemysten riittävän laajan huomioimisen. Esityksessä mainittu käytännössä osoitettu johtamistaito ei saa tarkoittaa ainoastaan yliopistoyhteisön ulkopuolella osoitettua johtamistaitoa. SOOLin mielestä yliopiston rehtorilta tulee edellyttää nimenomaan akateemisessa ympäristössä osoitettua johtamistaitoa.

18 § Opiskelijaksi ottaminen

SOOL pitää tärkeänä, että yliopistoon hyväksytty opiskelija otetaan suorittamaan suoraan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa. Myös varhaiskasvatuksen koulutusohjelmiin

valittaville opiskelijoille tulee myöntää automaattisesti opiskeluoikeus sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon. Pelkästään alempaa tutkintoa suorittamaan ottamisen tulee olla mahdollista vain poikkeustapauksissa.

SOOL ei kannata esitystä hakijoiden jakamisesta erillisiin ryhmiin opiskelijavalinnoissa. Erilaiset kiintiöt saattavat hakijat eriarvoiseen asemaan, mikäli valinta perustuu esimerkiksi hakijan ikään, ylioppilaaksitulovuoteen tai aiempaan koulutukseen. Kiintiöitä tulisi käyttää harkiten ja ainoastaan tilanteissa, joissa hakijat on syytä eritellä kieliryhmittäin.

Avoimen yliopiston opinnot eivät saa olla suora väylä yliopiston opiskelijaksi, etenkin opettajankoulutuksessa. Avoimessa yliopistossa opiskelevia ei voida myöskään asettaa erilliseen kiintiöön opiskelijavalinnoissa opintojen maksullisuuden vuoksi. Avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen tulee kuitenkin voida lukea hyväksi tutkinnossa, mikäli ao. henkilö saa opinto-oikeuden yliopistossa.

18 a § Kelpoisuus korkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin

SOOLin mielestä tietyssä opettajankoulutusohjelmassa toisessa yliopistossa suoritettuna alemman korkeakoulututkinnon tulee antaa suoraan kelpoisuus ylempään korkeakoulututkintoon samassa koulutusohjelmassa toisessa yliopistossa. Mikäli opiskelijalta edellytetään ns. siltaopintojen suorittamista, on hänellä oltava mahdollisuus jo etukäteen tietää tutkinnon suorittamiseen liittyvistä lisäopinnoista.

18 b § Ylemmän korkeakoulututkinnon aloittaminen

SOOLin mielestä on tarkoituksenmukaista rajoittaa saman alemman korkeakoulututkinnon pohjalta, saman lukuvuoden aikana vastaanotettavien opiskelupaikkojen määrä yhteen.

18 c § Opiskelijaksi ilmoittautuminen

SOOL kannattaa lakiesityksen ehdotuksia opiskelijaksi ilmoittautumisesta.

Helsingissä 24.5.2004

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry

Markus Söderlund
puheenjohtaja

Niina Arola
pääsihteeri